

ЗӨВШӨӨРСӨН: НААЖЛЫН ХЭСЭГ

ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН ЯАМНЫ ЭМНЭЛГИЙН МЭРГЭЖИЛТНИЙ ХӨГЖЛИЙН
ЗӨВЛӨЛИЙН ДАРГА.....

С.ТӨГСДЭЛГЭР

БАТЛАВ:

ХАВДАР СУДЛАЛ МЭРГЭЖЛИЙН САЛБАР ЗӨВЛӨЛИЙН ДАРГА.....

**“ХӨХНИЙ ХАВДРЫН МЭС ЗАСАЛ” МЭРГЭЖИЛ ДЭЭШЛҮҮЛЭХ
СУРГАЛТЫН ХӨТӨЛБӨРИЙН ТАНИЛЦУУЛГА**

СУРГАЛТ ЭРХЛЭХ БАЙГУУЛЛАГА: ХАВДАР СУДЛАЛЫН ҮНДЭСНИЙ ТӨВ

ХУГАЦАА: 5 САР

УЛААНБААТАР ХОТ

2023 ОН

БОЛОВСРУУЛСАН АЖЛЫН ХЭСЭГ:

П.Батсүх, Хавдар судлалын үндэсний төвийн Хөхний төвийн дарга,
Нийгмийн эрүүл мэндийн ухааны магистр

Б.Одбаяр, Хавдар судлалын үндэсний төвийн Хөхний төвийн эмч

Э.Төмөрчөдөр, Хавдар судлалын үндэсний төвийн Хөхний төвийн эмч,
Анагаах ухааны магистр

Ц.Бадамсүрэн, Хавдар судлалын үндэсний төвийн Нийгмийн эрүүл мэнд,
төлөвлөлт, сургалтын албаны дарга, Анагаах ухааны доктор

Д.Алтанзаяа, Хавдар судлалын үндэсний төвийн Эрдэм шинжилгээ,
хөтөлбөр хариуцсан мэргэжилтэн, Нийгмийн эрүүл мэндийн ухааны магистр

ХЯНАСАН:

Д.Баярмаа, Эрүүл мэндийн яамны Төрийн захиргааны удирдлагын газрын
мэргэжилтэн

Танилцуулга

Уг сургалтыг улсын хэмжээнд хөхний хавдрын тусламж үйлчилгээг үзүүлдэг Хавдар судлалын үндэсний төв (ХСҮТ)-ийн Хөхний төвийн үзлэгийн өрөө болон 6 ортой мэс заслын тасаг дээр төвлөрөн зохион байгуулна. Энэ мэргэжлээр Анагаах ухааны их сургуулийн эмчилгээний ангийг дүүргэж, Ерөнхий мэс засал судлал чиглэлээр үндсэн мэргэшил эзэмшсэн, мэс заслын эмч нар мэргэжлээ дээшлүүлэн суралцана. Сургалтын 5 сарын хугацаанд хөхний хавдрын урьдчилан сэргийлэлт, эрт илрүүлэг, эрт оношилгоо, мэс заслын эмчилгээ болон хяналтыг лекц, семинар, бие даах тойролтын журмаар, хөтөлбөрийн дагуу хийнэ.

“ХӨХНИЙ ХАВДРЫН МЭС ЗАСАЛ” МЭРГЭЖИЛ ДЭЭШЛҮҮЛЭХ СУРГАЛТЫН ХӨТӨЛБӨР

НЭГ. ҮНДЭСЛЭЛ

Сүүлийн 20 жилийн байдлаар Монгол улсын хүн амын нас баралтын тэргүүлэх шалтгааныг зүрх судасны тогтолцооны өвчин, хорт хавдар тэргүүлж байна. Хавдар судлалын үндэсний төвийн 2022 оны тайлангаас харахад нийт 6885 хорт хавдрын шинэ тохиолдол бүртгэгдсэнээс 278 тохиолдол буюу 4,6 хувийг хөхний хорт хавдар эзэлж байгаа ч 100000 эмэгтэйд 16,8 тохиолдол оногдож байгаа нь анхаарал татаж байна. Монгол улсад нийт хорт хавдрын шинэ тохиолдлын зөвхөн 25,7 хувь нь байран буюу эрт үе шатандаа оношилогддог бол хөхний хорт хавдрын хувьд 51,4 хувь нь энэ үе шатанд оношилогдож байгаа нь ололттой юм. Гэвч хөхний хорт хавдартай өвчтөний 45,3 хувь нь 5-аас дээш жил амьдарч байгаа нь хөгжингүй орнуудтай (67) харьцуулахад доогуур үзүүлэлттэй байгаа юм. Урьдчилан сэргийлж, харьцангуй эрт илрүүлэх боломжтой хөхний хорт хавдраар өвчлөгсдийн тоо жилээс жилд нэмэгдэж, эмэгтэйчүүдийн зонхилох байрлалын хорт хавдрын 4-рт эрэмбэлэгдэж байна.

Монгол улсад хөх, улаан хоолойн хорт хавдрын мэс заслын дээшлүүлэх сургалтыг ХСҮТ-д 2019 оноос эхлэн зохион байгуулж, энэ чиглэлээр 28 мэс заслын эмч мэргэжилтнийг бэлтгээд байна. Тус төвд 2021 оны 10 сард 6 ортой хөхний төвийг шинээр байгуулсан нь үндэсний хэмжээнд энэ төрлийн тусламж үйлчилгээний хүртээмжийг нэмэгдүүлэхэд чухал хувь нэмэр болсон. Зөвхөн 2022 оны эхний 10 сарын байдлаар Хөхний төвд амбулаторийн үзлэг (9221), эдийн (448) болон эсийн (191) шинжилгээ, хэсгийн (122) болон ерөнхий унтуулгатай (300) мэс заслыг тус тус хийгээд байна. Гэвч өсөн нэмэгдэж байгаа хөхний хавдрын өвчлөлд нийцсэн тусламж үйлчилгээг үзүүлэх хүний нөөц хангалтгүйгээс тусламжийн хүлээгдэл их хэвээр байгаа юм.

Ийнхүү Монгол улсын хүн амын зонхилох хорт хавдрын өвчлөлийн онцлогтой уялдан, аймаг, дүүргийн түвшинд хөхний хорт хавдрын тохиолдлыг эрт илрүүлэн, оношилох, орчин үеийн дэвшилтэт технологийн дагуу мэс ажилбар, мэс заслыг хийх чадвартай эмч мэргэжилтнийг ХСҮТ-д түшиглэн бэлтгэх зайлшгүй хэрэгцээ шаардлагын үүднээс энэхүү хөтөлбөрийг шинээр боловсруулах үндэслэл боллоо.

ХОЁР. ЭРХЭМ ЗОРИЛГО

Хөхний хавдрын чиглэлээр оношилгоо, эмчилгээний тусламж үйлчилгээг төгс үзүүлэх чадвартай эмч мэргэжилтнийг бэлтгэж, мэргэшүүлснээр эрүүл мэндийн байгууллагын хоёрдогч шатлалд энэ төрлийн тусламжийг хөгжүүлэх, хүртээмжийг нэмэгдүүлэх

ГУРАВ. АЛСЫН ХАРАА

3.1 Хөхний хавдрын мэс засал мэргэжил дээшлүүлэх сургалтын хөтөлбөрөөр бэлтгэх эмчийн дүр зураг:

Хүн амыг өвчнөөс урьдчилан сэргийлэх, эрт илрүүлэх, эрүүл мэндийн тусламж үйлчилгээ үзүүлэх үүрэг хариуцлагаа бүрэн ойлгосон оношилгоо, эмчилгээ хийхэд шаардлагатай мэдлэг, ур чадварыг эзэмшсэн, үйлчлүүлэгчийг энэрэх хайрлах сэтгэлээр хандаж, эмчийн ёс зүйг чандлан баримталдаг, багаар ажиллах чадвартай эрүүл мэндийн тусламж үйлчилгээг үр дүнтэй үзүүлж чаддаг эмч байна.

3.2 Хөхний мэс заслын эмчийн цөм чадамж

Алсын харааг биелүүлэхэд чиглэсэн дараах цөм чадамжтай байна.

1. Хөхний мэс заслын их эмч
2. Мэргэжлийн байх
3. Суралцагч
4. Харилцагч
5. Хамтрагч
6. Хүн амын эрүүл мэндийн зөвлөгч
7. Зохион байгуулагч, манлайлагч

ДӨРӨВ. СУРГАЛТЫН ЗОРИЛТ

I. Хөхний мэс заслын эмч

- Хөхний мэс заслын эмчийн зайлшгүй эзэмшсэн байх шаардлагатай мэргэжлийн ажилбаруудыг хийж гүйцэтгэх;
- Хөхний өвчтэй болон хөхний хорт хавдраар өвчлөх өндөр эрсдэлтэй өвчтөнүүдийг үнэлэх, хянах, эмчлэх талаар бусад мэргэжлийн эмч нарт зөвлөгөө өгөх;
- Хортой, хоргүй хавдар тэдгээрийн урьдал эмгэгүүдийг ялган оношилж, эхний шинжилгээ, үзлэгийг тухайн эрүүл мэндийн байгууллага (орон нутгийн болон нэгдсэн эмнэлгийн)-ын тусламж үйлчилгээний нөөц бололцоонд тулгуурлан тухайн өвчтөнд оновчтой шийдвэрлэх, шаардлагатай тохиолдолд яаралтай мэс ажилбарыг газар дээр нь хийх;
- Өвчтөний хувийн нууцыг хадгалах;
- Эд, эсийн шинжилгээ авах, сорьцоо журмын дагуу илгээх, шинжилгээний хариуг уншиж ойлгон, дүгнэлтийг дүрсийн (Рентген, чанд авиа, компьютерийн томографи, соронзон резонанст томографи) болон бусад шинжилгээтэй харьцуулан гаргаж, эмчилгээний төлөвлөгөө гаргаж хэрэгжүүлэх;
- Эмнэлгийн бусад тасгийн эмч, эмнэлгийн мэргэжилтнүүд болон бусад эмнэлгийн мэргэжлийн эмч нартай мэдлэг мэдээллээ хуваалцан хамтран ажиллах;
- Эмчийн ёс зүй болон хүний ёс зүйг эрхэмлэдэг, зөв хандлагатай, багаар ажиллах чадвартай байх;
- Эрүүл мэндийн байгууллагын бүртгэл болон тайлангийн маягыг зохих журмын дагуу цаг хугацаанд хөтлөх;

II. Мэргэжлийн байх (Professionalism):

- Хөхний мэс заслын эмч нь аймаг, дүүргийн нэгдсэн эмнэлэг, бүсийн оношлогоо эмчилгээний төвийн тевшинд хөхний мэс заслын өвчнийг илрүүлэн оношлох, мэс заслын болон мэс заслын бус эмчилгээ хийх, шаардлагатай үед дээд шатны нарийн мэргэжлийн тусламжид шилжүүлэх асуудлыг шийдвэрлэх чадвар эзэмшсэн, гардан үйлдэлд дадлагажсан, бусад мэргэжлийн эмч нарт мэргэжлийн зөвлөгөө өгөх чадвартай;
- Орон нутагт өөрийн мэргэшлээр хувь нэмэр оруулах хүсэл эрмэлзэлтэй байх;
- Өвчтөнийг хувь хүний хувьд хүндэтгэж, хамгийн оновчтой зөв шийдвэр гаргахын төлөө ажиллах;
- Хувь хүний онцлогийг харгалзан өвчтөн болон түүний гэр бүлийн гишүүн, асран хамгаалагч, төрөл, садны хүнтэй хүндэтгэлтэй харилцах;

III. Суралцагч (Learner):

- Өөрийн мэдлэг, ур чадвараа дээшлүүлэхийн тулд хэрэгцээт сургалтанд хамрагдах;
- Өдөр тутам шинэчлэгдэж байгаа анагаах ухааны дэвшлээс хоцрохгүйн тулд бие даан тасралтгүйгээр суралцах, олон төрлийн мэдээллийн эх үүсвэрийг судлах, дүн шинжилгээ хийх;
- Хамтран суралцагч эмч, бусад эмнэлгийн мэргэжилтэнд хичээл заах замаар өөрийн мэдлэг, ур чадвараа сайжруулах;

IV. Харилцагч (Communicator):

- Өвчтөн болон түүний гэр бүлийн гишүүн, асран хамгаалагч, төрөл, садны хүнтэй зүй зохистой үг хэллэг ашиглан зөв боловсон харилцах;
- Өвчтөнд шаардлагатай мэдээлэл өгөхдөө ойлгоход хялбар үг хэллэг ашиглан тайлбарлах;
- Шаардлагатай тохиолдолд өвчтний оношилгоо, эмчилгээний талаар бусад эмнэлгийн мэргэжилтэнтэй зөвлөлдөх;

V. Хамтрагч (Collaborator):

- Тухайн орон нутгийн эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээтэй холбоотой асуудлаар мэргэшлийн эмч нартай мэдээлэл солилцож, хамтран ажиллах;
- Эмнэлгийн бусад тасгийн эмч, эмнэлгийн мэргэжилтэнтэй мэргэжлийн мэдлэг, мэдээллээ хуваалцаж хамтран ажиллах;

VI. Хүн амын эрүүл мэндийн зөвлөгч (Community Health Advocator):

- Хүн амын эрүүл мэндийн зөвлөгч байхын тулд урьдчилан сэргийлэх, тусламж, үйлчилгээ үзүүлэх, сургалт сурталчилгаа явуулах;
- Хүн амын эрүүл мэндийн хэрэгцээнд тохирсон арга хэмжээг авч хэрэгжүүлэх;

VII. Зохион байгуулагч, манлайлагч (Leader):

- Эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээг зохицуулах, манлайлан ажиллах үүргээ ухамсарлах;
- Эмнэлэг, эрүүл мэндийн төв дэх тусламж, үйлчилгээ үзүүлэх багийг манлайлан ажиллах үүргээ ухамсарлах;

ТАВ. СУРГАЛТЫН АРГА ЗҮЙ

5.1 Сургалтын чиглэл, хугацаа, байршил

- Хөхний хортой, хоргүй хавдар тэдгээрийн урьдал эмгэгүүдийн ялган оношилгоо, мэс заслын болон мэс заслын бус эмчилгээг үндсэн 5 тойролтоор эзэмшинэ.
- Сургалтын хугацаа: 5 сар буюу 20 долоо хоног байна. Нийт 20 кредит байна.
- Нэг тойролтын хугацаа нь сургалтын агуулга, сургалт эрхлэх хүчин чадлаас хамааран харилцан адилгүй байна.
- Суралцагч эмчийн өдөр тутмын болон долоо хоногийн үйл ажиллагаа хавсралтад буй эмнэл зүйн багшийн ажлын хуваарьтай уялдсан тойролтын хуваарийн дагуу явагдана.
- ХСҮТ-ийн Хөхний төв, Хавдрын хими эмчилгээ, Эмгэг эд судлалын тасаг, Дүрс оношилгооны тасаг, Туяа эмчилгээний тасгуудад үндсэн суурь сургалт явагдана. Үүнд амбулатори, хэвтэн эмчлүүлэх тасаг, мэс заслын өрөө, эд эсийн шинжилгээ авах, хариуг дүгнэх, багажийн шинжилгээний өрөө, туяа эмчилгээний өрөө болон бүлгээр суралцах сургалтын танхим зэрэг газруудад сургалт явагдана.

5.2 Зайлшгүй танин мэдэж, суралцах шаардлагатай эмгэг, мэс ажилбар

Тойролтын хуваарьт судлах өвчин эмгэг, хийж сурах гардан үйлдлийг жагсаасан бөгөөд оношилгоо, эмчилгээ, ялган оношилгоо, асаргаа сувилгааны онцлог болон бусад чадварыг багтаан үзэж эзэмшинэ. Суралцагч нь дараах эмнэл зүйн чадварыг тойролт бүрт эзэмшиж дадлагажина.

- Өвчтөний биеийн ерөнхий эрүүл мэндийн байдал, одоогийн өвчний түүхийг нарийвчлан цуглуулж, шаардлагатай шинжилгээг төлөвлөн, түүнд харьцуулан дүн шинжилгээ хийх, оношилгоо, эмчилгээ хийх заалт, эсрэг заалт, эмчилгээний дараах хяналтын талаар үйлчлүүлэгч болон асран хамгаалагчид нь зөвлөгөө өгөх,
- Эмнэл зүйн сургагч багшийн хяналт дор эрүүл мэндийн тусламж үйлчилгээ үзүүлэх аюулгүй байдлын дүрэм, журмыг чанд мөрдөж, амбулаторийн болон хэвтэн эмчлүүлж буй өвчтөнийг үзэж, оношилж эмчлэх явцдаа дараах эмгэгийн багажийн болон эмгэг судлалын шинжилгээг харьцуулан дүгнэж, шаардлагатай мэс засал, мэс ажилбарыг бие даан хийж, туршлага хуримтлуулна.

5.2.1 Зайлшгүй танин мэдэх шаардлагатай эмгэгүүд (20):

	Эмгэгүүд	ICD 10	
		Баруун	Зүүн
1	Хөхний хорт хавдар - Malignant neoplasm of breast	C50	
2	Тунгалгийн булчирхайруу үсэрхийлсэн хөхний хорт хавдар - Breast cancer metastatic to lymph node	C77.3	
3	Шалтгаан тодорхойгүй хөхний цорго дотрох хөхний хорт хавдар - Intraductal carcinoma in situ of unspecified breast	D05.10	

4	Хоёр хөхний хэлтэнцэрийн хорт хавдар - Lobular carcinoma in situ of bilateral breasts	D05.01	
5	Хөхний толгой болон нөсөөт хэсгийн эмгэгтэй баруун эсвэл зүүн хөхний хорт хавдар- Malignant neoplasm of nipple and areola, right or left female breast	C50.011	C50.012
6	Хөхний толгой болон нөсөөт хэсгийн эрэгтэй баруун эсвэл зүүн хөхний хорт хавдар- Malignant neoplasm of nipple and areola, right or left male breast	C50.021	C50.022
7	Хөхний төв хэсгийн эмэгтэй баруун эсвэл зүүн хөхний хорт хавдар – Malignant neoplasm of central portion, right or left female breast	C50.111	C50.112
8	Хөхний төв хэсгийн эрэгтэй баруун эсвэл зүүн хөхний хорт хавдар – Malignant neoplasm of central portion, right or left male breast	C50.121	C50.122
9	Анхдагч үүссэн үрэвсэлтэй эмэгтэй хөхний хорт хавдар - Primary malignant inflammatory neoplasm of female breast	C50.919	
10	Анхдагч хөхний хорт хавдрын дахилтат хэлбэр - Recurrent primary malignant neoplasm of breast	C50.919	
11	Хоёрдогчоор үүссэн хөхний болон тунгалгийн зангилааны хорт хавдар - Secondary malignant neoplasm of lymph node from neoplasm of breast	C50.919	
12	Хөхний фиброаденома - Fibroadenoma of breast	D24.9	
13	Хөхний папиллома - Papilloma of breast	D24.9	
14	Хоёр хөхний хоргүй филлойд хавдар - Benign phyllodes tumor of bilateral breasts	D24.1	
15	Хөхний эмгэгүүд - Disorders of breast	N60-N65	
16	Хөхний хоргүй дисплази – Benign mammary dysplasia	N60	
17	Хөхний дан ганц уйланхай – Solitary cyst of breast	N60.0	
18	Хөхний үрэвсэлт эмгэгүүд - Inflammatory disorders of breast	N61	
19	Хөхний цочмог болон архаг буглаа - Abscess (acute) (chronic) of breast	N61.1	
20	Хөхний хэт томрол - Hypertrophy of breast (Gigantomastia)	N62	

5.2.2 Хөхний хавдрын мэс заслын эмчийн зайлшгүй суралцах мэс ажилбар (8):

1. Хөхнөөс эдийн шинжилгээ авах-Core needle biopsy (85.11)
2. Хөхнөөс эсийн шинжилгээ авах – Breast cytology
3. Вакум соруулгат хөхний эдийн шинжилгээ-Vacuum assisted biopsy (85.12)
4. Хөхний нарийн зүүний эсийн шинжилгээ-Fine needle aspiration
5. Хөхний хоргүй эд авах-Lumpectomy, tumor removal (85.21)
6. Хөх хадгалах мэс засал- Breast conserving operation (85.23)
7. Хөх бүтэн авах мэс засал-Mastectomy, Modified adical mastectomy, radical mastectomy (85.45)
8. Хөх багасгах мэс засал-Reduction mammoplasty (85.25)

5.3 “Хөхний хавдрын мэс засал” дээшлүүлэх сургалтын хэлбэр

5.3.1. Ажлын байрны сургалтаар хөхний хавдрын мэс заслын эмчийн зайлшгүй суралцах гардан үйлдэл, мэс засал, мэс ажилбаруудыг хийж гүйцэтгэхэд суралцана.

Загвар 1. Ажлын байрны сургалт (On the job training - OJT)

Аргачлал	Суралцагч эмчийн тоо	Үргэлжлэх цаг, давтамж	Сургалт явагдах газар	Удирдагч, хамтрагч
Амбулаторийн үзлэг хийх*	2	4 цаг, долоо хоногт 2 удаа	Амбулатори, Боолтын ерөө	Эмнэлзүйн багш, сувилагч
Стационарийн үзлэг хийх**	2	3 цаг, өдөр бүр	Тасаг	Эмнэлзүйн багш, бусад эмч, сувилагч
Мэс засалд оролцох***	1	Долоо хоногт 2-3 удаа, тохиолдлын үргэлжлэх хугацаагаар	Мэс заслын ерөө	Эмнэл зүйн сургагч багш
Сургалтын тойрон үзлэг ба хэлэлцүүлэг	1	Долоо хоногт 1 удаа, 30-60 минут	Тасаг, сургалтын ерөө	Бусад суралцагчид, эмнэл зүйн сургагч багш

*Амбулаторийн үзлэг

1. Төлөвлөгөөт хагалгаанд орохоор амбулаторийн нөхцөлд урьдчилан бэлтгэгдэж буй өвчтөнүүд болон тасгаас шилжиж ирсэн өвчтөнүүдийг хүлээн авч, үзлэг хийж, шаардлагатай шинжилгээг төлөвлөх, шинжилгээний хариунд үндэслэн онош тогтоох, эмчилгээний асуудлыг шийдвэрлэх, зөвлөгөө өгөх, бичиг баримтыг хөтлөх;
2. Амбулаторийн нөхцөлд хийгдэх жижиг мэс заслын бэлтгэлийг хангах, стандартын дагуу мэс ажилбарыг хийх, анхны тусламж үзүүлэх;

****Стационарийн үзлэг:** Хөхний мэс заслын тасагт хэвтсэн өөрийн хуваарьтай өвчтөнүүдийг үзэж, өвчний түүхийг хөтлөн, мэс заслын бэлтгэлийг өвчтөн бүрийн онцлогт тохируулан хангах, түүний хагалгаанд оролцох, мэс заслын дараах асаргаа сувилгааг гардан гүйцэтгэх, өвчтөнөө хянах;

*****Мэс засалд оролцох:** Сургагч багшаас өгөгдсөн бүх тохиолдолд яаралтай болон төлөвлөгөөт мэс заслын арга техникийг эргэн харж давтах, мэс заслын бэлтгэл хангах, мэс засалд оролцох, оношийн үндэслэлийг тодорхой гаргаж ялган оношлох туршлага хуримтлуулах

5.3.2. Хөхний мэс заслын эмчийн танин мэдэж, суралцах шаардлагатай эмгэгүүдийн талаар онолын мэдлэг эзэмшинэ.

Загвар 2. Танхимын ба танхимын бус сургалтаар эзэмших онолын мэдлэг

Аргачлал	Оролцогч тоо	Үргэлжлэх цаг, давтамж	Сургалт явагдах газар	Хэрэглэг-дэхүүн	Удирдагч, хамтрагч
Танхимын сургалт (Off the job training - Off JT)					
Лекц	10 хүртэл суралцагч эмч	7 хоногт 1 удаа 2 цаг	Сургалтын ерөө	Слайд, проектор, самбар	Эмнэлзүйн сургагч багш, суралцагч нар

Семинар	10 хүртэл суралцагч эмч	14 хоногт 1 удаа 1 цаг	Сургалтын өрөө	Слайд, проектор, самбар	Эмнэлзүйн сургагч багш, суралцагч нар
Танхимын бус сургалтаар өөрийгөө хөгжүүлэх					
Эмгэг анатомийн конференцид оролцох	Тухайн тохиолдолд	1 удаа 4 цаг	Сургалтын тэнхим	Проектор, самбар, Өвчний түүх	Сургагч багш, бусад мэргэжлийн эмч нар
Олон талт кейсийн хурал болон СМЕ уулзалт	10 хүртэл суралцагч эмч	Сард 1 удаа	Сургалтын өрөө	Слайд, проектор, самбар	Эмнэлзүйн сургагч багш, суралцагч нар
Судалгаа хийх (хэтийн болон ретроспектив эмнэлзүйн судалгаанд оролцох)	1 суралцагч	1 удаа	Сургалтын өрөө, гэртээ, номын сан	ЭШ-ний сэтгүүл, өвчний түүх, карт бусад	Сургагч багш, бусад мэргэжлийн эмч нар

5.3 Сургалтын төгсгөлд эзэмшсэн байх чадвар:

- Хөхний хортой болон хоргүй эмгэгүүдийн мэсийн болон мэсийн бус ажилбар, шинжилгээний аргуудад суралцах, оношилгоо, эмчилгээний гардан хийх үйлдлүүдийг бие даан хийх ур чадвар эзэмших, өвчтөний түүх бичих онцлогт суралцах
- Яаралтай тусламжийг цаг алдалгүй үзүүлэх, шаардлагатай тохиолдолд зохих шатны мэргэжлийн газарт илгээх
- Хөхний хоргүй болон хорт хавдрын нийтлэг эмгэгийг үнэлж, удирдах, үнэлгээ өгөх, өвчтөн, түүний гэр бүлийнхэнд зөвлөгөө өгөх
- Cyst aspiration, fine needle aspiration, эдийн шинжилгээг авах гэх мэт нийтлэг процедурын заалт, эсрэг заалтыг үнэлж, үр дүнг тайлбарлах, өөрөө хийж гүйцэтгэх
- Гоо сайхны мэс засал, хагалгааны гэмтлийг багасгах зорилгоор хөхний хорт хавдрын бүх үндсэн мэс засал хийх аргуудыг үнэлэх
- Өөрөө бие даан шинжлэх ухааны үндэслэлтэй академик мэдлэг олж авах, эмнэлзүйн тохиолдлын танилцуулга бэлтгэж танилцуулах, хэлэлцүүлэг хийх, санал дэвшүүлэх, зөвлөлдөх, сургалт зохион байгуулах, нотолгоонд тулгуурласан эрдэм шинжилгээний илтгэл өгүүлэл бичих, түүнийгээ илтгэх ур чадварт суралцах
- Хөхний хорт хавдраар өвчлөх өндөр эрсдэлтэй бүлгийг орчин үеийн загвараар тодорхойлох, урьдчилан сэргийлэх үзлэг, эм, мэс заслын аргаар эрсдэлийг бууруулах талаар зөвлөгөө өгөх Үүнд:
 - Хөхний урьдал эмгэг,
 - Удамшлын хүчин зүйл,
 - Хорт хавдрыг өдөөдөг эмчилгээ (хүүхэд байх үеийн цацраг нөлөөлөл),
 - Хүрээлэн буй орчны хүчин зүйлс (хоол хүнс, амьдралын хэв маяг, бохирдуулагч бодис, химийн бодис, нийгмийн эдийн засгийн байдал) зэрэг эрсдэлт хүчин зүйлс багтана.

- Сэтгэц, нийгмийн өндөр эрсдэлтэй өвчтөнүүдийг шилжүүлэх нөөцийг тодорхойлон, нэмэлт тусламж үйлчилгээний талаар ярилцах

ЗУРГАА. “ХӨХНИЙ ХАВДРЫН МЭС ЗАСАЛ” СУРГАЛТЫН ТОЙРОЛТ

Хөхний эмгэгийн үед оношилгоо хийх, мэс заслын ба мэс заслын бус эмчилгээг хийх, шаардлагатай тохиолдолд яаралтай тусламжийг үзүүлэхэд туслахаар оролцох эсвэл эмчийн зөвшөөрлөөр түүний хяналтын дор 14 гардан үйлдлийг биечлэн хийж гүйцэтгэнэ.

Загвар 3. Сургалтын тойролтын хуваарь

Тойролтын нэр	Хугацаа	Байршил	Гардан үйлдэл
Тойролт 1. Баримжаа олгох хөтөлбөр	6 цаг	ХСҮТ-ийн НЭМТСА, ХНХА, ХХБТЭИА, ХХСА	-
Тойролт 2. Хөхний эмгэгийн оношилгоо	1 долоо хоног	ХСҮТ-ийн Эмгэг судлалын тасаг, Дүрс оношилгооны тасаг	4
Тойролт 3. Хөхний хавдрын мэс засал ба пластик мэс засал	17 долоо хоног	ХСҮТ-ийн Хөхний төв (Амбулатори, тасаг, мэс заслын өрөө, боолтын өрөө)	9
Тойролт 4. Хими эмчилгээ	1 долоо хоног	ХСҮТ-ийн Хими эмчилгээний тасаг	1
Тойролт 5. Туяа эмчилгээ	1 долоо хоног	ХСҮТ-ийн Туяа эмчилгээний тасаг	-
Нийт	20 долоо хоног		14

ТОЙРОЛТ-1. БАРИМЖАА ОЛГОХ ХӨТӨЛБӨР

Агуулга:

- ХСҮТ-ийн дотоод журам, ёс зүйн хэм хэмжээ болон бусад холбогдох хууль эрх зүйн бичиг баримтуудыг судлах,
- ХСҮТ-ийн тасгуудын үйл ажиллагаа болон СҮАЗ-тай танилцах
- Байгууллагын цахим программуудын ажиллах зарчмыг судлах, дадлагажих
- Халдварын хяналт, сэргийлэлтийн ерөнхий зарчим, эрүүл мэндийн ажилтны дархлаажуулалт, хувийн хамгаалах хувцас хэрэгсэл, ажлын байрны осол гэмтлийн үеийн менежментийг судлах
- Сургалтын гэрээ байгуулах

ТОЙРОЛТ-2. ХӨХНИЙ ХАВДРЫН ОНОШИЛГОО

Агуулга:

1. Хөхний хэвийн бүтэц, үйл ажиллагаа, зонхилон тохиолдох хавдрууд тэдгээрийн эмгэг бүтэц, эмгэг физиологи
2. Хөхний хавдрын онош зүй: эмнэлзүй, ерөнхий хэсэгчилсэн үзлэг, ажиглах, тэмтрэх, тогших, чагнах үзлэгийн аргачлал, эмнэл зүйн шинж тэмдгүүд, янз

бүрийн насны эмэгтэйчүүдийн хөхний үзлэгийн нарийн төвөгтэй байдал, давуу болон сул талууд

3. Хөхний хортой болон хоргүй хавдрын үед хийгдэх эмгэг судлалын шинжилгээ:

- Гистологийн эмгэг өөрчлөлтүүдийг ялган оношлох
- Мэс заслаар авагдсан хөхний хортой хавдрын эдэд эдийн шинжилгээ хийх, дүгнэлт хариу бичих
- Хөхний хоргүй эмгэгийн талаар өвчтөнд тайлбарлах, зөвлөгөө өгөх
- Эмгэг судлалын сорьцыг чиглүүлэх, боловсруулах, үнэлэх аргад суралцах
- Эмчилгээнд хамааралтай иммуногистохими, цитологи, хавдрын маркер болон бусад тавилангийн үзүүлэлтүүдийг үнэлж, тайлбарлах
- Хөгжиж буй эмгэг судлалын технологи (молекул техник гэх мэт) болон мэс заслын үеийн заалтуудын талаар мэдлэг эзэмших
- Төрөл бүрийн геномын платформ (Mammaprint, Oncotype, PAM 50...) болон хэрэглэх заалтуудын талаар мэдлэг эзэмших
- Хөхний хорт хавдрын эмнэлзүйн болон эмгэг судлалын үе шатыг тодорхойлох

4. Хөхний дүрсийн оношилгоо:

А. Хөхний эмгэгийн багажийн оношилгоо:

- Маммографи: хавдрын дүрсийн өөрчлөлт, BI-RADS нэршил, зөвлөмж
- Хэт авиан шинжилгээ: хөхний хэвийн хэт авиан анатоми, хөхний хавдрын ялган оношилгоо
- MRI, Компьютерт томографи, рентген хийх заалт эсрэг заалт, шинжилгээнд дүгнэлт хийх

Б. Хөхний зурганд тулгуурлан биопси хийх техник эзэмших

- Дүктограмм, дүрсээр удирдуулсан (хэт авиан, стереотактик, MRI болон бусад) нарийн зүү сорох, үндсэн биопси хийх техник
- Percutaneous ablation, core vacuum resection зэрэг шинэ технологиос суралцах

В. Лабораторын шинжилгээ: биохимийн шинжилгээ,

Зайлшгүй суралцах гардан үйлдэл, мэс ажилбар (Нийтлэг тохиолддог бол 45, ховор тохиолддог бол 5-аас доошгүй)

Гардан үйлдэл, мэс ажилбар	Үүрэг
I Хөхний эмгэгүүд	
1. Хөхний хортой хавдартай эмчлүүлэгчтэй эмнэлзүйн ярилцлага хийх, анамнез цуглуулах, эмчилгээ, мэс засал хийх тухай зөвшөөрөл авах	Бие дааж хийх-5
2. Хөхний хортой хавдартай үйлчлүүлэгчийн асуумж, үзлэг, дүрсийн шинжилгээнд анализ хийж, шинжилгээ, эмчилгээний өмнөх дүгнэлт бичиж заалт гаргах	Бие дааж хийх
3. Хөхөөр өвдөх зовиуртай үйлчлүүлэгчийн ялган оношилгоо, үзүүлэх тусламж, хөхний өвдөлтийн үед хийгдэх эмчилгээ, хяналт	Бие дааж хийх
3. Хөхний эмгэгүүд сэжиглэж буй эмгэгтэй үйлчлүүлэгчийг шинжилгээнд бэлтгэх, зөвлөгөө өгөх, хянах	Бие дааж хийх

4. Хөхний хортой болон хоргүй эмгэгүүдийг үнэлэх, мэс засал үйлчлүүлэгчийг бэлдэх, хагалгаанд туслах эмчээр оролцох, хагалгааны тэмдэглэл хөтлөх	Туслах эмч
II Амбулаторийн тусламж	
1. Хөхний эсийн шинжилгээ (Core needle biopsy) хийх, дүгнэлт хариу бичих	Туслах эмч
1. Хөхний хортой хавдар авах мэс засал дараах эмгэг эдэд эдийн шинжилгээ хийх, дүгнэлт хариу бичих	Туслах эмч
2. Хөхний өвдөлт, эмгэгтэй үйлчлүүлэгчийн асуумж, үзлэг, дүрсийн шинжилгээнд харьцуулан дүгнэлт, анализ хийх, оношлох	Бие дааж хийх
3. Хөхний хортой болон хоргүй эмгэг оношлогдож буй үйлчлүүлэгчдэд шинжилгээнд бэлтгэх, зөвлөгөө өгөх	Бие дааж хийх
4. Мэс ажилбар болон мэс заслын дараах үйлчлүүлэгчийг хянах	Туслах эмч, Бие дааж хийх
5. Мэс ажилбар болон мэс заслын дараах үйлчлүүлэгчийг хяналтын эхо үзлэг хийж сурах	Туслах эмч, Бие дааж хийх
5. Мэс ажилбар болон мэс заслын дараах үйлчлүүлэгчийг эд эсийн шинжилгээний хариуг дүгнэж сурах	Туслах эмч, Бие дааж хийх
6. Мэс ажилбар болон мэс заслуудад оролцох	Туслах эмч, Бие дааж хийх

ТОЙРОЛТ-3. ХӨХНИЙ ХАВДРЫН МЭС ЗАСАЛ БА ПЛАСТИК МЭС ЗАСАЛ

Агуулга:

1. Хөх хадгалах мэс засал:
 - Мэс засал хийх заалт ба эсрэг заалтууд:
 - Мэс заслын техникүүд
 - Мэс заслын дараах гоо зүйн үр дүнг таамаглах, муу үр дүнг засах аргууд
 - Мэс заслын үед неоадьювант эмчилгээний үүрэг түүний заалт, эсрэг заалт, хариу урвалыг үнэлэх
2. Хөхний хэсэг газрын мэс засал
 - Мэс заслын давуу болон сул талууд
 - Том хэмжээний хэсэг газрын тайралт, lumpectomy, байршлыг тодорхойлох, чиглүүлэх
 - IOUS (intraoperative ultrasound guided surgery)-Хэт авиан тусламжтай хийгдэх мэс засал
 - ROLL (radioguided occult lesion localization)-
 - RSL (radioguided seed localization)
 - Хөхний хавдрын зах ирмэгийг негатив гэж үнэлэх аргачлал
3. Sentinel node biopsy (SNB):
 - Ерөнхий ойлголт (Тарилгын арга, изотопуудын төрөл),
 - Заалт ба эсрэг заалтууд.
4. Суганы тунгалагийн булчирхайн ялгалт хийх (ALND)
 - Суганы мэс заслын анатоми
 - ALND-ийн заалт ба эсрэг заалтууд
 - Axillary reves mapping

5. Радиологи, пластик болон сэргээн засах мэс засал, хавдар судлал, цацраг туяа, эмгэг судлал зэрэг олон салбарыг хамарсан салбар дундын үнэлгээ, мэс заслын өмнөх эмчилгээ төлөвлөлт хийх
6. IV үе шатанд байгаа хөхний анхдагч хорт хавдрын үеийн мэс заслын эмчилгээ, хэсэг газрын дахилтыг хөнгөвчлөх мэс засал хийх заалт, арга техникийг тодорхойлох
7. Хөхний хорт хавдрын мэс заслын эмчилгээний гаж нөлөө болох гарны тунгалгийн хаванг үнэлж, зохицуулах
8. Пластик болон нөхөн сэргээх мэс засал:
 - Мастектоми ба нөхөн сэргээх хагалгааны заалт, арга техник (Энгийн, арьсыг хамгаалах, хөх хамгаалах)
 - Нөхөн сэргээх хагалгааны төрлүүд – имплант ба аутологи
 - Хөхийг бүтэн тайрах хагалгааны дараах нөхөн сэргээх мэс заслын үед яаралтай болон хожимдсон нөхөн сэргээх хагалгаанд зориулсан эд эс тэлэх (tissue expander), имплант хийх, далбан босгох нөхөн сэргээх төрөл бүрийн арга техник.
 - Хөхийг томруулах, багасгах гэх мэт ерөнхий мэс заслын аргуудыг хөхний хоргүй болон хорт хавдартай эмэгтэйчүүдийн нийт эмчилгээнд хамруулах
 - Пластик болон нөхөн сэргээх мэс заслын төлөвлөлт, хагалгааны дараах хими эмчилгээний төлөвлөлт тэдгээрийн харилцан хамаарлыг тайлбарлаж, үнэлэх
 - Хөхний нөхөн сэргээх хагалгааны дараа гоо зүй болон өвчтөний амьдралын чанарт үзүүлэх нөлөөг үнэлэх

Зайлшгүй суралцах гардан үйлдэл, мэс ажилбар

Гардан үйлдэл, мэс ажилбар	Үүрэг
I Стационарт-50	
1. Хэсэгчилсэн мастоэктоми	1-р туслах эмчээр
2. Мастоэктоми	1-р туслах эмчээр
3. Суганы булчирхайн ялгалт	1-р туслах эмчээр
4. Нөхөн сэргээх процедур	1-р туслах эмчээр
5. Нээлттэй хөхний процедур	1-р туслах эмчээр
II Амбулаторит-50	
1. Core needle biopsy хийх	Бие дааж хийх
2. Sentinel lymph биопси хийх	Бие дааж хийх
3. Хэт авиан хяналтан доор хөхний биопси хийх	Бие дааж хийх
4. Хөхний өвдөлт, эмгэгтэй үйлчлүүлэгчээс асуумж авах, хөхний үзлэг хийх, дүрсийн шинжилгээнд харьцуулан үнэлэлт өгөх, оношлох	Бие дааж хийх

ТОЙРОЛТ 4. ХАВДРЫН ХИМИ ЭМЧИЛГЭЭ

Тойролтын агуулга:

1. Хөхний хортой хавдрын үед хийгдэх хими эмчилгээнийг хийх заалт эсрэг заалт, шинжилгээнд дүгнэлт хийх
2. Хими эмчилгээний үеийн үйлчлүүлэгчийн эмчилгээ, хяналт

Гардан үйлдэл,	Үүрэг
I Хөхний хорт хавдрын хими эмчилгээ	
1. Хөхний хорт хавдартай үйлчлүүлэгчтэй эмнэлзүйн ярилцлага хийх, анамнез цуглуулах, оношлогоо эмчилгээний тухай зөвшөөрөл авах	Бие дааж хийх
2. Хөхний хортой хавдартай үйлчлүүлэгчийн асуумж, үзлэг, лабораторийн болон багажийн шинжилгээнд анализ хийж, шинжилгээ, эмчилгээний өмнөх дүгнэлт бичиж заалт гаргах, эмч нарын тойрон үзлэгт танилцуулах	Бие дааж хийх
3. Хөхний хортой хавдрын зонхилон тохиолдох хавдартай үйлчлүүлэгчийг хими эмчилгээнд бэлтгэх, зөвлөгөө өгөх, хянах	Бие дааж хийх
4. Хөхний хортой хавдартай үйлчлүүлэгчид хими эмчилгээг эхлүүлэх, оролцох, хянах, өвчний түүх, өвчний картанд тэмдэглэл хөтлөх	Туслах эмч, Бие дааж хийх
5. Төвийн венд хими эмчилгээний гуурс тавих (Chemo-port)	Туслах эмч,

ТОЙРОЛТ-5. ТУЯА ЭМЧИЛГЭЭ

Тойролтын агуулга:

1. Туяа эмчилгээний төлөвлөлт, симуляци, эмчилгээ хийх, эмчилгээний цочмог болон архаг үр нөлөө
2. Хөхний хорт хавдрын үед хөх хадгалах хагалгааны дараах туяа эмчилгээний заалт, эсрэг заалт, хүндрэлийг үнэлэх
3. Мастектомийн дараах туяа эмчилгээ
4. Хөхний хорт хавдрын цээжний хананы дахилтыг эмчлэх
5. Зангилаа байсан суурь газрын туяа эмчилгээний заалт болон гаж нөлөө
6. Нөхөн сэргээх янз бүрийн мэс заслын сонголтуудад цацраг туяа эмчилгээний нөлөөллийг үнэлэх.
7. Мэс заслын үеийн туяа эмчилгээ, конформацийн 3D, брахиотрапи эмчилгээ...)

Гардан үйлдэл,	Үүрэг
1. Хөхний хорт хавдрын үед хөх хадгалах хагалгааны дараах туяа эмчилгээний заалт, эсрэг заалт, хүндрэлийг үнэлэх	Бие дааж хийх
2. Мастектомийн дараах туяа эмчилгээний заалт, эсрэг заалт, хүндрэлийг үнэлэх	Бие дааж хийх

ДОЛОО. ҮНЭЛГЭЭ, ЭРГЭН ЗӨВЛӨГӨӨ

7.1. Суралцагч эмч ба хариуцагч (mentor)

Суралцагч эмч бүрт сургалтын 20 долоо хоногийн хугацаанд хариуцагч эмч (mentor)-ийг тасгийн эрхлэгч хуваарилж өгнө. Хариуцагч эмч (mentor) нь хариуцсан суралцагч эмчийн хувийн төлөвлөгөөний (career plan) талаар зөвлөлдөх, хэрхэн ахин дэвшиж байгаа болон юунд анхаарах, хэрхэн сайжрахыг эргэн зөвлөнө. Суралцагч эмч нь сургалт эхлэх үед хариуцагч эмчтэй уулзах ба тойролт бүрийн дараа уулзаж ярилцан үнэлгээтэй танилцаж эргэн зөвлөгөө авна.

7.2. Суралцагч эмч ба эмнэл зүйн сургагч багш

Суралцагч эмчийн тойролт бүрийг эмнэл зүйн сургагч багш удирдана. Тойролт удирдах эмнэлзүйн сургагч багшийг тасгийн эрхлэгч суралцагч бүрт оноож өгнө.

- Суралцагч нь тойролт бүрийн эхэнд сургагч багштай уулзан тойролтын хуваарьтай танилцан тухайн тойролтод сурч эзэмшихээр зорьсон зорилтоо ярилцана.
- Тойролтын явцад зорилтондоо хүрэхэд дутагдаж байгаа болон нөхөх хэрэгцээтэй байгаа зүйлсээ ярилцана.
- Суралцагч эмч нь тойролт дуусахад эмнэл зүйн сургагч багштай ярилцлага хийж, сургалттай холбоотой асуудлаар заавар, зөвлөгөө авна.

7.3 Үнэлгээний арга, төлөвлөгөө

Үнэлгээг дараах төлөвлөгөөний дагуу үнэлгээний аргаас хамааран эмнэл зүйн сургагч багш, тасгийн бусад эмч, сувилагч, өвчтөн, сургалтын албаны ажилтан, шалгалтын комисс хуваарийн дагуу хийнэ. Явцын үнэлгээний дүнг суралцагч эмчээс гадна сургалтын алба хадгалах ба эмнэл зүйн багш, сургалтын албанаас суралцагчид үнэлгээнээс хамааран цаашид сургалтыг амжилттай дүүргэхэд шаардлагатай зохих заавар зөвлөмжийг өгнө.

7.4. Үнэлгээний дүнг хянах

- Эмнэл зүйн багш ажиглан “ажиглалтын тэмдэглэл” хөтлөнө. Энэ тэмдэглэлд семинарийн идэвх оролцооны үнэлгээг болон явцын бусад дадлага ажлын үед ажиглагдсан, суралцагчийн цаашдын хөгжил дэвшилд хэрэг болохуйц гэж үзсэн санал, үнэлгээг тэмдэглэн оруулж болно.
- Сургалтын алба үнэлгээний дүнг суралцагч болон хариуцагч, эмнэл зүйн сургагч багшид сургалтын нийт хугацааны дунд хагаст танилцуулах ба цаашид юунд анхаарах, төгсөх хүртэл юуг хийсэн байх талаар зөвлөгөө өгнө.

7.5. Сургалтын төгсөлтийг шийдвэрлэх

- Сургалтын хугацааны төгсгөлд сургалтын алба нь эмнэл зүйн сургагч багшаас “ажиглалтын тэмдэглэлүүд”-ийг нэгтгэн авч, суралцагчийн хөгжил дэвшлийг үнэлэх болон төгсөлтийн шалгалтын үнэлгээнд харгалзана.
- Тойролт бүрт хийгдсэн үнэлгээний дүнг нэгтгэсний үндсэн дээр суралцагч эмчийг төгсгөх эсэх шийдвэрийг сургалтын алба, хариуцагч ба эмнэл зүйн багшийн хамт гаргана. Үүнд тойролт бүрт хийгдсэн суралцагчийн сургалтын

ирц, зайлшгүй суралцах оношилгоо, эмчилгээний мэс засал, мэс ажилбар, өвчний тохиолдол, гардан үйлдлийн тоог харгалзан сургалтын төгсөлтийн эцсийн шийдвэрийг гаргана. Шийдвэр гаргах шалгуур нь:

- Зайлшгүй сургалтанд оролцсон байх өдрийн тоо буюу сургалтын ирц: Хөдөлмөрийн тухай хуульд заасан цалинтай амралтын тоо, хүндэтгэх шалтгаантай авах амралтын өдрийн тоог оруулаад сургалтын хугацаанд авах амралтын өдрийн тоог сургалтын тойролт тус бүрийн нийт өдрийн 20%-иас хэтрүүлэхгүй байна. Сургалтын ирц хангалтгүй бол тухайн тасарсан сургалтын өдөр, агуулгыг нөхүүлнэ.
- 5н сар буюу 20 долоо хоногийн хугацаанд зайлшгүй суралцах мэс ажилбар, мэс заслуудыг бие дааж хийхээр туршлага хуримтлуулсан байна. Зайлшгүй туршлага хуримтлуулсан байх шаардлагатай өвчний болон оролцсон мэс ажилбарын тоо нь тойролт бүрийн хуваарьт тусгагдсаны дагуу байна.
- Тойролтын дараа сургалтын хугацааны төгсгөлд суралцагчийг төгсгөх боломжгүй гэсэн шийдвэр гарсан тохиолдолд шалтгаан, цаашид сургалтыг хэрхэн төгсгөх талаарх шийдвэр, зөвлөмжийг сургалтын алба болон хариуцагч, эмнэл зүйн сургагч багш тухайн суралцагч эмчид тайлбарлаж өгнө.
- Сургалтын алба сургалтын хариуцагч болон сургалт явагдсан тасгийн эмнэл зүйн сургагч багш нараас оролцуулан шалгалтын комиссыг бүрдүүлж төгсөлтийн шалгалтыг зохион байгуулна.

НАЙМ. ХЭРЭГЖҮҮЛЭЛТ

(Хөтөлбөрийг нэвтрүүлэх ба хэрэгжүүлэх, хянах)

8.1. Хөтөлбөрийн хэрэгжүүлэлт ба сургалтын алба

- Суралцагчийн тоо, тойролтын хуваарийг эмнэл зүйн багшийн болон сургалт явуулах байгууллага, тасгийн үйл ажиллагаатай уялдуулан сургалтын алба сургалтын хариуцагч (mentor) эмчтэй хамтран зөвшилцөж хийнэ.
- Сургалтын эхэнд тойролт бүрийн сургалтын төлөвлөгөө (Program) болон хөтөлбөрийн (Curriculum) агуулгын уялдааг тодорхой ойлгох, эмнэлгийн үйл ажиллагаа, дотоод журам, эмчилгээ оношлогооны аюулгүй байдал, халдвар хамгаалалын талаарх гүнзгий ойлголт өгөх зорилго бүхий танилцуулга хичээлийг сургалтын албанаас зохион байгуулна.
- Хөтөлбөр хэрэгжүүлэхэд шаардлагатай сургалтын төлөвлөгөө гаргах, эмнэл зүйн сургагч багшид чиглэсэн сургалт (Faculty Development), суралцагч эмчийн нийгмийн асуудалд дэмжлэг үзүүлэх, шаардагдах санхүүжилтийг төсөвт тусгах зэргийг сургалтын алба хариуцна.
- Хөтөлбөрт нэмэлт өөрчлөлт хийх шаардлагатай тохиолдолд сургалтын алба, сургалт явуулах байгууллага, сургалт хариуцагч, тасгийн сургагч багш нартай хэлэлцэн нэмэлт өөрчлөлт хийнэ. Энэ тухай Эрүүл мэндийн хөгжлийн төвд албан бичгээр ажлын 10 хоногт багтаан мэдэгдэнэ.

8.2 Хөтөлбөрийн хяналт

- Суралцах нийт хугацааны туршид хөтөлбөрийн хэрэгжилт, суралцагчийн хөтөлбөрийн дүүргэлтийг сургалтын алба хянаж ажиллана.

8.3 Сургалтын танилцуулга

Сургалт эхлэхийн өмнө тойролт бүрийн сургалтын төлөвлөгөө (Program) болон хөтөлбөрийн (Curriculum) агуулгын уялдааг тодорхой ойлгох, ХСҮТ-ийн үйл ажиллагаа, эмчилгээ, оношилгооны аюулгүй байдал, халдвар хяналтын талаар суралцагч эмчид гүнзгий ойлголт өгөх зорилго бүхий танилцуулга хичээлийг зохион байгуулна.

360 ХЭМИЙН ҮНЭЛГЭЭНИЙ ХУУДАС

Суралцагч эмчийн нэр _____

Үнэлгээ хийгч: Эмнэл зүйн сургагч багш Сувилагч Бусад _____

Суралцагч эмчийг ажигласны үндсэн дээр бусдаас сонссон мэдсэн зүйл дээр бус, суралцагч эмчийн зан үйлийг хэр давтамжтай байсныг өөрийнхөө ажигласнаар оноо тавина уу.

NA ☐	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4
Үнэлэх боломжгүй	Ховор ($\leq 19\%$)	Заримдаа (20-49%)	Ихэнхдээ (50-79%)	Бараг бүгд ($\geq 80\%$)

Өвчтөн/гэр бүлийн хувийн асуудлыг хүндэтгэдэг	NA ☐	1 ☐	2 ☐	3 ☐	4 ☐
Эмнэлгийн бичиг баримтыг гүйцэд, гаргацтай, цаг хугацаанд нь хөтөлдөг.					
Өвчтөний бие даасан байдлыг хүндэтгэж, өвчтөнд тохирсон хамгийн зөв шийдвэрийг гаргахыг хичээн зүтгэл гаргадаг.					
Хувь хүний онцлогийг харгалзан өвчтөнийг хүндэтгэн эмчилдэг.					
Өөрийн эмнэл зүйн ур чадварыг дээшлүүлэхийн тулд сургалт болон бусад боломжийг алдалгүй ашигладаг.					
Өөрийн анагаах ухааны онолын мэдлэгээ ахиулахын тулд бие дан суралцдаг.					
Эмнэлгийн бусад тасгийн эмч нартай хамтран ажилладаг.					
Эмнэлгийн доторх туслаж, үйлчилгээнд зохон байгуулах, манлайлах үүрэгтэйгээ ухамсарладаг.					

1 эсвэл 4 оноо тавьсан бол тухайн асуултын дагуу саналаа бичнэ үү.**Дүгнэлтийг тодорхой бичих** (Цаашид суралцагч эмчид хэрэг болохуйц байх)

ЭМНЭЛ ЗҮЙН MINI-СЕХ ҮНЭЛГЭЭНИЙ ХУУДАС

Он, сар, өдөр / /

Суралцагч эмчийн нэр _____

Үнэлэгчийн нэр: _____

Үнэлгээ хийсэн газар: Тасаг Амбулатори Боолтын өрөө Мэс заслын өрөөӨвчтөний нас _____ Хүйс Эр Эм**Үнэлэх шинжүүд буюу өвчтөний зовиур:**

- Өвдөлт
- Хөхний хэсэг газрын өөрчлөлт (хөхний толгой шархлах, дотогш татагдах, хэлбэр алдагдах, өнгө өөрчлөгдөх, хэвийн бус шүүс гарах)
- Архаг хордлогын шинж (ядрах, тамирдах, нойргүйдэх, хөлрөх, булчингийн тонус сулрах, хөдөлгөөний идэвх багасах, турах, арьс салст хуурайших)
- Хавдрын задралын шинж
- Суганы булчирхайн өөрчлөлт (хэмжээ, тоо ширхэг, хөдөлгөөн, эмзэглэл, орчны эд)
- Тунгалгийн судасны зогсонгошил (хаван, өнгө, шилжилт)
- Хорт хавдрын үсэрхийллийн шинж
- Бусад

Сайн талууд	Сайжруулахад чиглэсэн зөвлөгөө	Бусад санал
1.	1.	1.
2.	2.	2.
3.	3.	3.

Суралцагч эмчийн түвшинг ажигласнаа үнэлнэ үү. Бодит үзлэг хийх шаардлагагүй тохиолдолд **X** тэмдэглэнэ үү.

Хангалттай гэж тодорхойлоход хэрэглэгдэх үзүүлэлтүүд	Үнэлгээ			Сайжруулах шаардлагатай
	Хангалтгүй	Завсрын	Хангалттай	
Асуумж авах, өвчний түүх нээх	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Асуумжийг ялган оношилгоо хийхүйц дэлгэрэнгүй цуглуулах ☐ Өвчтөний хэрэгцээг илрүүлж хариу өгдөг ☐ Өвчтөний дохио зангааг ойлгож тохиромжтой хариу үзүүлдэг ☐ Шинжилгээ, эмчилгээ, мэс засал хийх тухай зөвшөөрөл авах 	☐ ☐ ☐ ☐	☐ ☐ ☐ ☐	☐ ☐ ☐ ☐

Бодит үзлэг	▪ Ялган оношилгоо хийхүйц дэс дараатай бодит үзлэг хийдэг	☐	☐	☐	☐
	▪ Үзлэгийн үед өвчтөнд таатай байх орчныг бүрдүүлдэг	☐	☐	☐	☐
Хөхний хавдрын оношилгоо, эмчилгээний менежмент	▪ Шаардлагатай шинжилгээг зөв төлөвлөн, багажийн болон эмгэг судлалын шинжилгээнд өвчтөнийг бэлтгэж, харьцуулан дүгнэж чаддаг.	☐	☐	☐	☐
	▪ Химийн эмчилгээг хийх заалт, эсрэг заалт, хүндрэл, үр дүнг зөв тодорхойлж чаддаг.	☐	☐	☐	☐
	▪ Яаралтай тусламжийг зөв үзүүлж эхэлдэг.	☐	☐	☐	☐
	▪ Шаардлагатай бол тохирсон тасагт шилжүүлдэг.	☐	☐	☐	☐
	▪ Мэс засал хийх заалт, тохирсон техникийг зөв тодорхойлж, мэс засалд үйлчлүүлэгчийг бэлдэх, туслах эмчээр оролцох, мэс заслын тэмдэглэлийг зөв хөтөлж, өвчтөнд зөвлөгөө өгч чаддаг байх	☐	☐	☐	☐
	▪ Мэс заслын дараах хяналтын эхо үзлэг хийж, эд эсийн шинжилгээний хариуг дүгнэн оношийг баталгаажуулж чаддаг.	☐	☐	☐	☐
Харилцааны ур чадвар	▪ Өвчтөн, түүний гэр бүлийнхнийг сайн сонсдог.	☐	☐	☐	☐
	▪ Өвчтөн, түүний гэр бүл, асран хамгаалагчийн зовнилыг хуваалцан ойлгож хүндэтгэлтэй ханддаг.	☐	☐	☐	☐
	▪ Өвчтөн, түүний гэр бүл, асран хамгаалагчтай эелдэг, энгийн үгээр харьцдаг	☐	☐	☐	☐
Хөхний хавдрын мэс заслын эмчийн ерөнхий чадвар	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Өвчтөнд ээлтэй мэс заслын техникийг бүрэн эзэмшсэн. ▪ Би гэр бүлийнхээ хэн нэгнийг энэ эмчээр эмчлүүлэхийг зөвшөөрнө. 	☐	☐	☐	☐

Үнэлэгчийн гарын үсэг _____

Суралцагч эмчийн гарын үсэг _____

**Гардан үйлдлийн ур чадварын шууд ажиглалт буюу
DOPS (Direct Observation of Procedural Skills) үнэлгээ**

Он, сар, өдөр / /

Суралцагч эмчийн нэр _____

Үнэлэгчийн нэр: _____

Үнэлгээ хийсэн газар: Тасаг Амбулатор Хагалгааны өрөө Бусад өрөө

Өвчтөний нас _____ Хүйс Эр Эм

Зайлшгүй суралцах гардан үйлдэл, мэс ажилбарын үнэлгээ:

Хангалттай бол \surd , Хангалтгүй бол \times гэж

тэмдэглэнэ.

- Хөхний хавдрыг хэсэгчилэн мэс заслаар авах (мастоэктоми)
Том хэмжээний хэсэг газрын тайралт (lumpectomy)
- IOUS (intraoperative ultrasound guided surgery)-Хэт авиан тусламжтай хийгдэх мэс засал
- ROLL (radioguided occult lesion localization)
- RSL (radioguided seed localization)
- Хөхийг бүхэлд нь мэс заслаар авах (мастоэктоми)
- Суганы булчирхайн ялгалт хийх
- Нөхөн сэргээх процедур хийх
- Нээлттэй хөхний процедур хийх
- Core needle biopsy хийх
- Sentinel lymph биопси хийх
- Хэт авиан хяналтан дор хөхний биопси хийх
- Төвийн венд хими эмчилгээний гуурс тавих (Chemo-port)
- Маммографид хавдрын дүрсийн өөрчлөлтийг BI-RADS-аар үнэлэх
- Хөхний хорт хавдрын мэс заслын эмчилгээний гаж нөлөө болох гарны тунгалгийн хаванг үнэлж, зохицуулах

Хөхний хавдрын зах ирмэгийг негатив гэж үнэлэх

Сайн талууд	Сайжруулахад чиглэсэн зөвлөгөө	Бусад санал

Үнэлэгчийн гарын үсэг _____

Суралцагч эмчийн гарын үсэг _____